

Pitekvarnten

Nr 1 MARS 2009

EN TIDNING FÖR ANSTÄLLDA I PITEÅ KOMMUN

Piteå Kommun

Piteåprojekt
nominerade till
Götapriset

Den magiska
matsalen
i Jävre

INNEHÅLL

3
Lyckosamma projekt

4
Nytt inom socialen

6
En satsning i tiden

8
Idérik pionjär

9
Idésmedjan

10
Magisk matsal

11
Arkivhörmän

12
Campus Holmen

13
Fokus på städjobb

14
Amanda och miljön

15
I mina tankar

16
Engagemang i Sjulnös

18
Koll på föreningar

20
Modevisning på Källbo

22
Kamp mot klottret

23
Konsumentrutan

24
Ungdomssidan

Foto: Bo Staffan Johansson

KOMMUN- CHEFEN...

... om öppenhet och engagemang

”Piteå präglas av öppenhet, engagemang och delaktighet. Vi verkar för ett tillåtande klimat genom att både ta intryck av och ge avtryck i omvärlden.”

Så lyder ett av våra strategiska områden och det måste prägla vårt arbete, för nuet och för framtiden. Inom fem år kommer vi att behöva ca 1500 nya medarbetare och inom åtta nära 3 000. Då är det viktigt att vi är en arbetsgivare som människor vill söka sig till för att man vet att med Piteå kommun som arbetsgivare kan man både utvecklas och vara med och utveckla. En arbetsgivare där det är högt i tak och där människornas förmågor och engagemang tas till vara på bästa sätt.

I våra övergripande personalmål är det fastställt att Piteå kommun ska arbeta aktivt för att vara en attraktiv arbetsgivare och skapa hälsofrämjande arbetsplatser. Hur dessa mål uppfyllts går att läsa i personalbokslutet för föregående år. När det gäller sjukfrånvaron så har vi lyckats halvera antalet sjukdagar under den senaste femårsperioden, till cirka 19 dagar.

De ledare vi har i hela organisationen är betydelsefulla för att skapa hälsofrämjande arbetsplatser, för att inspirera och ta tillvara och stimulera till en öppenhet som gör att människor vågar göra det där extra. Men också för att kunna möta det svåra, när det går fel och när det inte är så bekvämt. Att då kunna lyssna och förstå, att vara den som bidrar till att man kan lämna saker bakom sig och gå vidare.

I slutrapporten av Pitesund kan man läsa att arbetsledarna anger att projektet har haft stor effekt på förbättringar i arbetsmiljön och att kunskapen i dessa frågor ökat. Detta borgar för att en god grund nu är lagd för det fortsatta arbetet med att skapa hälsofrämjande arbetsplatser.

Det är i det öppna klimatet ett och ett blir tre, där människor vill vara med och som ger positiva avtryck i omvärlden. Det är viktigt för nuet och för framtiden, för att vi ska kunna fortsätta att ge våra medborgare god service, god omvårdnad och bra undervisning.

Vi är på väg. I Pitekvarnten får vi ofta exempel på vad engagerade människor kan åstadkomma när man lever i ett öppet klimat.

I det här numret får vi också några smakbitar, där man gör det där extra, där anställda använder sin kreativitet och sitt engagemang. Jag övertygad om att det bidrar till att anställda också tycker att det är roligt att gå till jobbet och förhoppningsvis inspirerar fler att våga.

HELENE BÄCKLUND RÖCKNER

Piteå Kommun

ANSVARIG UTGIVARE
Gerd Sävenstedt
Tel. 0911-69 60 41
gerd.savenstedt@klk.pitea.se

REDAKTION
Förvaltningarnas informatörer
Skribenten i Piteå AB/
Bo Staffan Johansson
Tel. 0911-172 71
bo.staffan@skribenten-pitea.se

TRYCK
Accidenstryckeriet, Piteå
Nr 1, årgång 10, mars 2009.
Hör gärna av dig med synpunkter,
inlägg, artiklar, nyheter m m.
Nästa nr, 2/2009, kommer i juni.

Två projekt från Piteå nominerade till Götapriset

Ett projekt från Hortlax skola och ett från äldreomsorgen i Öjebyn kommer att presenteras på seminarier under årets kvalitetsmessa i Göteborg i november. Projekten har under hård konkurrens valts ut bland 164 insända bidrag.

”Värdefullt” är ett projekt där skola och forskning samarbetar nära med etik och värdegrundsfrågor. I juni 2008 fick Ulrika Bergmark, Göran Dahlén och Iris Rosengren presentera sitt arbete med reflekterande arbetssätt i Chicago. Nu är det dags för Europas största konferens och fackmessa i verksamhets- och samhällsutveckling.

Goda fritidsvanor

”Den tredje åldern” är ett projekt på Öjagården där personalen stimulerar de äldre till att fortsätta med goda fritidsvanor även efter att de flyttat in på äldreboendet. Det har lett till att personal och boende tillsammans cyklat Infjärden runt, att de använder varmvattenbassängen i simhallen och att de dokumenterar med digitalkameran trevliga aktiviteter som man gör tillsammans.

Var och en av de äldre får också ett eget album för att visa anhöriga och som stöd för minnet.

Till Göteborg

Projektet drivs av Öjagruppens Gunvor Ahlin, Karina Westerlund-Sandström och Linda Eriksson som nu får chansen att presentera sitt projekt i Göteborg.

– Vi är vana att prata och berätta om våra erfarenheter säger Gunvor Ahlin som är lika glad som alla de övriga att de blivit nominerade till årets Götapris.

GERD SÄVENSTEDT (text och foto)

Carina Westerlund-Sandström hjälper Östen Granström att återerövra bassängen.

Märta Lundström, snart 90 år, styrke tränar i det varma vattnet. Kanske det blir Infjärden runt på cykel även i år.

Ny verksamhet inom socialtjänsten

Stöd och omsorg ska ge bättre och bredare stöd

Slutet av förra året inledde socialtjänsten ett projekt som innebär att Individ- och familjeomsorgen och Handikappomsorgen ska slås ihop. Och om inte fullt ett år, den 1 januari 2010, kommer verksamheterna att ingå i socialtjänstens nya avdelning.

– Nu gäller det att vi lyfter upp de viktigaste frågorna på bordet och att vi gör rätt saker under det år vi har framför oss, säger Inger Kyösti, som är projektledare och verksamhetsutvecklare inom socialtjänsten.

Ledningen utsedd

Den nya avdelningen, Stöd och omsorg, kommer att omfatta fyra stora verksamhetsområden: försörjningsstöd, stöd till funktionshindrade, stöd till barn och familj samt psykosocialt stöd.

Vem som ska leda den nya organisationen om ett år är redan klart. Henry Lundgren, som idag är chef för individ- och familjeomsorgen, blir ny avdelningschef. Vid sin sida kommer han att ha Gun-Britt Johansson som ansvarig för försörjningsstöd, Agneta Johansson för stöd till funktionshindrade, Roger Burman för stöd till barn och familj och Greger Pettersson för psykosocialt stöd.

Dessa fem chefer sitter också med i projektgruppen tillsammans med Inger Kyösti, Carina Westbom, verksamhetsutvecklare inom handikappomsorgen och Mats Larsson, verksamhetsutvecklare inom individ- och familjeomsorgen.

Inger Kyösti och Henry Lundgren tror på den nya organisationen.

– Syftet med den här omorganisationen är att vi ska kunna erbjuda våra medborgare ännu bättre hjälp. Vi kommer att bli effektiva, lättare att nå samtidigt som vi kan erbjuda både bättre och rätt hjälp, säger Henry Lundgren.

Viktigt att lyfta blicken

Det råder ingen tvekan om att det blir ett brett område som Stöd och omsorg kommer att omfatta. Därför har man, förutom en referensgrupp med fackliga företrädare, också i ett tidigt skede gått ut och pratat med pensionärsrådet, handikapprådet och det kommunala förebyggande rådet om projektet och den nya organisationen. Och de flesta tror att organisationsförändringen kan ge en bättre verksamhet.

– Det är viktigt att vi lyfter blicken och försöker se det ur brukarnas perspektiv, säger Inger.

Så den närmaste tiden kommer projektledningen att ha stort fokus på brukare och samhällsmedborgare: Vilka ingångar finns det till socialtjänsten? Hur hittar man hit? Vem gör vad? Hur ska vi organisera oss så att vi genom samverkan kan erbjuda ett ännu bättre stöd?

– Idag händer det att de som kontaktar oss inte vet om de ska vända sig till handikappomsorgen eller individ- och familjeomsorgen. Eller kanske både ock. De här problemen slipper vi genom att istället för att köra två parallella organisationer lyfta blicken, kugga ihop våra kompetenser och bredda oss på bästa möjliga sätt.

– Helhetssyn är ett nyckelord för oss, säger Inger Kyösti.

SUSANNE JACOBSSON (text och foto)

Thomas Johansson och Ulla Pettersson tittar i den rykande färska utvärderingen av PiteEund.

Ny utrednings- och utvärderingsresurs

Har ni behov av någon som kan göra ett kvalificerat utrednings- eller utvärderingsuppdrag? Då finns resursen här i kommunen. Thomas Johansson är sedan årsskiftet anställd som en resurs för hela kommunen.

Thomas, statsvetaren med en doktorshatt från Southampton för sitt arbete med demokrati och rättvisefrågor, har hittat hem till Piteå igen. Idag är han en resurs som alla förvaltningar och nämnder kan nyttja. Med det är på Kultur Fritid som han har sitt arbetsrum, sina arbetskamrater och sin arbetsledare Ulla Pettersson.

Vad han kan bidra med och vad vi kan ha för nytta av honom är han klar över. För nämndernas räkning kan han följa upp vad som hänt med beslut som fattats och förvaltningarna kan använda honom i projekt av olika slag.

– Tar man in mig i ett tidigt skede i ett utvecklingsarbete kan man spara både tid och pengar, säger han. Han tycker att det är vettigt att vända sig till honom när man förbereder ett projekt, i punktinsatser under projektets gång och sist men inte minst i utvärderingen.

– Jag är ett alternativ till att ta in en ex-

tern utvärderare, säger han och påpekar att han genom sin kunskap både om hur kommunen och en politiskt styrd organisation fungerar har en kort startsträcka innan han kommer igång.

Hur välformulerad måste man då vara som beställare? undrar jag.

– Kom som du är, säger han med ett leende och menar att han också kan hjälpa till att formulera ansatsen i uppdraget.

– Redan nu är uppdragen många och varierande, säger han och visar på en rykande färsk utvärdering han gjort av ”Pite-sund”.

Han berättar att han fått ett uppdrag av SKL, Sveriges kommuner och landsting, som handlar om strategiskt ledningsstöd i ungdomsfrågor. Men det finns utrymme för fler och ambitionen är att även om efterfrågan ökar så ska ”nöjd kundindex” fortsätta att ligga på 100 procent.

– Men det är inte uppdragsgivaren jag i första hand är lojal mot, utan mot uppdraget, säger han och påpekar att det är viktigt för integriteten och trovärdigheten i hans arbete att det utförs på ett objektiva, sakligt och balanserat sätt. På så sätt skapas tillförlitliga resultat som kan bidra till att utveckla kommunens verksamheter.

GERD SÄVENSTEDT (text och foto)

Våld i nära relationer – angår det dig?

I mitten av februari samlades närmare 140 personer i Stadshuset för att lyssna på genusvetaren Emma Lundqvist, Amphiprojekt, reflektera och diskutera frågor som berör våld mot kvinnor.

Piteå kommun har anställt Gertrud Wesley som projektledare för Frida, ett kvinnofridsprojekt som går ut på att få till stånd ett bättre samarbete mellan Piteå kommun och Kvinnojouren i Piteå. Som ett led i det samarbetet anordnades denna utbildningseftermiddag med deltagare från såväl myndigheter som ideella organisationer.

Utbildningar och föreläsningar om våld i nära relationer kommer att fortsätta och nästa seminarium blir den 1 april. Då med fokus på frågan: ”Varför går hon?”

Vill du veta mer om kvinnofridsprojektet, kontakta Gertrud Wesley 0911-69 71 42 eller mejla gertrud.wesley@pitea.se

SUSANNE JACOBSSON
(text och foto)

Intressant möte mellan Gertrud Wesley och barnmorskan Elisabet Öhman.

– En satsning som ligger helt rätt i tiden

Hur mår våra unga? Ja, enligt Statens Folkhälsoinstituts senaste kartläggning framgår det att ohälsotalen bland ungdomar i Norrbotten ökar och att allt fler unga i Piteå är överviktiga, att en tredjedel har ont i ryggen och nästan hälften har återkommande huvudvärk.

Med de signalerna känns det väl helt rätt att Kultur och Fritid nu dragit igång Puff – en satsning där kommunen tillsammans med privata näringslivet och ideella organisationer ska stötta utvecklingen av arbetet med ungdomars hälsa. Satsningen riktar sig till ungdomar mellan 13-20 år.

– Det handlar om Piteås framtid. Genom att samverka vill vi kunna erbjuda elever på högstadiet och gymnasiet mer kunskap om livsstilsfrågor och möjlighet till mer fysisk aktivitet och rörelse både i skolan och utanför, säger Conny Enström, fritidskonsulent och verksamhetsansvarig för Puff.

Ökat välmående hos unga

Det övergripande målet för Puff är att man till år 2011 ska ha uppnått ett ökat välmående hos Piteås ungdomar. Och för att nå dit måste man uppfylla mätbara delmål som ökad demokrati/delaktighet, ökad frisknärvaro, minskad övervikt, och bättre stu-

dieresultat. Satsningen kommer också att stötta bildandet av Skol-IF vid de skolor som är med i Puff.

– Att bilda en skolidrottsförening skapar engagemang och ger elever möjlighet att ta ansvar och växa. I förlängningen kan en skolidrottsförening utvecklas så att man planerar och genomför ett rikt utbud av aktiviteter. På så vis blir en del av vår satsning självgående.

Vuxnas bemötande

Arbetet med Puff bygger på tre olika delar: psyksikt välmående, vuxnas bemötande och fysiskt välmående.

Vuxnas bemötande låter intressant.

– Ja, vuxnas bemötande är en viktig pusselbit för hur våra ungdomar blir bemötta av fritidspersonal vid anläggningar, i skolan, på gymmen och av ledare i föreningslivet, säger Conny. Det ska kännas positivt när man kommer till en fritidsanlägg-

ning eller ett gym, att man blir bemött på ett bra sätt och stimulerad av de vuxna som finns där.

Vill så små frön överallt

Puff kommer att kunna erbjuda de aktörer som är med i satsningen olika utbildningstillfällen.

De skolor som väljer att vara med kommer att erbjudas stöd och resurser för temadagar som rör kost och motion, och vid behov också extra stöd på idrottslektioner. På kvällstid kommer föreläsningar om livsstilsfrågor att genomföras vid berörda skolor så att även föräldrar och andra boende i området får möjlighet att delta.

Även om Conny i dagsläget inte har helt klart med vilka samarbetspartners som ställer upp ekonomiskt hoppas han på både Ungdomsstyrelsen, Norrbottens läns Landsting, Länsstyrelsen i Norrbotten och några lokala bidragsgivare. Det är viktigt att man når de ungdomar som behöver mest stöd i att komma ingång på bästa möjliga sätt så att den negativa trenden bryts när det gäller försämrad hälsa hos Piteås unga.

– Det handlar om att ge en puff i rätt riktning, säger Conny. Hela den här satsningens största effekt kanske blir att vi sår små frön, frön som ökar medvetenheten och förståelsen på flera plan.

SUSANNE JACOBSSON
(text och foto)

Piteå är en av cirka 90 kommuner som utvärderats av Sveriges kommuner och landsting i Kommunkompassen. Och resultatet visar att utvecklingsarbetet som pågått sedan förra mätningen gett goda resultat. Piteå har förbättrat sig inom samtliga områden.

Kommunkompassen, kanske du undrar. Det är ett verktyg som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) använder för att utvärdera och analysera kommuners sätt att styra och leda verksamheterna. Man utvärderar alltså inte verksamheten utan sättet att leda och samspela i organisationen.

Oberoende experter

Metoden används sedan 2002 i alla nordiska länder. Utvärderingen går till så att en grupp av oberoende experter hämtar in information genom intervjuer, granskning av officiella dokument och kommunens webbplats. Sedan sammanställer de resultatet för åtta olika områden i en rapport som innehåller poäng, styrkor och förslag på förbättringsområden.

Piteås styrkor i Kommunkompassen 2008 blev ”Kommunen som samhällsbyggare” och ”Tydlighet i samspel mellan politiker och tjänstemän”. Medan de största utvecklingsmöjligheterna finns i området ”Personalpolitik”.

”Piteanda”

Granskarna nämner i sin utvärdering många goda exempel med ”piteanda”. Bland annat att kommunen uppmuntrar och ger stöd genom olika priser, stipendier och bidrar ekonomiskt i olika engagemang – något som stärker utvecklingen. Det är också positivt att kommunen finns med i olika nätverk, råd och andra samverkansorgan – det gynnar och stärker kommunens intressen menar granskarna.

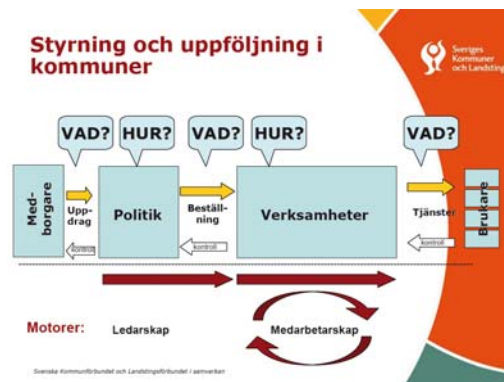
Som samhällsbyggare är Piteå ett föredöme med sina 94 poäng. Stöd till förenings-, kultur- och näringsliv och vårt internationella arbete visar på hög ambition och kreativa metoder i rapporten. Det finns även här förslag på hur vi kan bli ännu bättre. Ett annat område som uppmärksam-

Näst bästa samhällsbyggarkommunen i Sverige

mas är dialogen med medborgarna som sker på flera olika sätt, bl a genom enkäter, utställningar, brukarråd och Unga.

Utvärderingen av Piteå kommun hösten 2008 visar att många av de förbättringsområden som föreslogs 2003 har åtgärdats. I tabellen nedan ser du resultaten för 2008. Inom parentes redovisas 2003 års siffror. Maxpoäng för respektive område är 100.

SUSANNE JACOBSSON

Områden	Piteå Kommun 2008	(2003)	Median för utvärderingar
1. Offentlighet, öppenhet, och demokratisk kontroll	73	(68)	60,0
2. Tillgänglighet/medborgar- och brukarorientering	64,5	(43,0)	50,0
3. Tydlighet i samspelet mellan politiker och tjänstemän	76	(53,3)	63,5
4. Ledning, decentralisering och delegering	67	(51,0)	63,5
5. Kontroll och rapportering	68	(41,0)	49,0
6. Personalpolitik	55,5	(48,5)	55,5
7. Verksamhetsutveckling	59	(27,0)	41,0
8. Kommun som samhällsbyggare	94	(84,0)	72,0
TOTALT	557	(416,0)	446,5

Hela rapporten och Piteås resultat i Kommunkompassen 2008 hittar du på www.pitea.se/kommunkompassen

Staffan – idérik pionjär..

Är det någon som vet hur det är att arbeta som personligt ombud så är det Staffan Lundström vid handikappomsorgen. Han var en av pionjärerna när Piteå kommun, som första kommun i landet, anställde personliga ombud 1995.

Staffan har kunskap om det mesta när det gäller denna relativt unga arbetskår och kanske är det därför han hela tiden ser möjligheter till positiva förändringar i form av enkla verktyg.

Förslagsverksamheten har pågått i flera år och Staffan har tidigare försökt få anslag till sina idéer med mindre lyckat resultat. Skam den som ger sig tänkte det glada ombudet och skickade även detta år in förslag som, till Staffans glädje, mottogs positivt av förslagsverksamhetens bedömningsgrupp.

– De två förslag jag skickade in var dels ett pedagogiskt verktyg inom ekonomi och dels ett arbetsverktyg som jag kallar ”Problembild i tårtbitar”, berättar Staffan.

Det sistnämnda förslaget har funnits med i Staffans tankar under ett tiotal år och under denna tid har han hunnit utveckla det till ett enkelt och effektivt verktyg som dessutom blivit erkänt.

Pricksäkert diagram

”Problembild i tårtbitar” ser helt enkelt ut som ett cirkeldiagram där varje tårtbit representerar ett område där det kan uppstå problem för människor. I problembilden finns bl.a. hemmet, ekonomi, myndigheter och kroppen representerade. →

Idépristävlingen är en nationell tävling som pågått i 15 års tid. En tävling som har till syfte att rikta ljus mot vad tankeverksamheten kan åstadkomma på olika områden inom kommunernas verksamheter.

Sveriges kommuner skickar in sina bidrag och vinnaren i den nationella tävlingen får, förutom ära och berömmelse, 10 000 kr i premie.

I Piteå kommun är det arbetsmiljökonsulenten Arne Nilzon som i 27 års tid haft uppgift att samla in de lokala förslagen. Totalt har Arne hunnit med att samla in 101 förslag till Idépristävlingen.

Den arbetsamme miljökonsulenten brinner för förslagsverksamheten.

... och Arne en slitstark person bakom förslagsverksamheten

Idag utgör 95 % av de inlämnade förslagen arbetsmiljöförbättringar vilket Arne ser som positivt. Det skapar en god arbetsplats och för med sig att kvinnor numera medverkar i lika hög grad som män. Dessutom delas alltid en eventuell vinst upp i lika delar mellan gruppmedlemmarna och används ofta till gemensamma aktiviteter som stärker sammanhållningen.

För att åskådliggöra omfattningen av förslagsverksamheten kan nämnas att 250 personer belönades under 2007 och av dessa var exakt 50 % kvinnor. Arne låter förstå att inget förslag är för litet och att alla förslag är

bra. Dessutom vill han inspirera och påverka så att förslagsverksamheten blir ett naturligt inslag i all kommunal verksamhet.

”Det finns många väldigt bra idéer”

→ – Det är inte alltid medicinska problem som gör att människor i vårt samhälle mår dåligt, förklarar Staffan och fortsätter. Ibland kan det vara svårt för exempelvis psyksikt sjuka personer att kommunicera eller sätta fingret på vad som är fel, och det är där mitt verktyg kan vara till hjälp. Enbart genom att visa inom vilket område, eller i detta fall tårbit, som problematiken ligger kan vi fokusera oss och bryta ner problemet i mindre delar.

När Staffan inte sitter på sitt kontor händer det att han åker söderut i vårt avlångs land för att utbilda nya personliga ombud och då följer naturligtvis detta verktyg med i väskan.

– Jag har visat det ett par gånger under mina utbildningstillfällen och fått väldigt positiv feedback, berättar han.

Många bra idéer

Förslagsverksamheten är öppen för alla anställda inom Piteå kommun och varje år

strömmar det in förslag av varierande karaktär. Insikten att man kunde få sina idéer förverkligade fick Staffan när hans kollegor ansökte om att få en enkel presentation av dem själva uppsatt i korridoren för att besökare lättare ska känna igen dem.

– Det finns väldigt många bra idéer som skulle kunna bli realiserade, men jag tror att många glömmer bort att dokumentera förslagen, säger Staffan och tillägger att det inte alltid behöver vara så komplicerade förslag, utan det kan faktiskt vara så att det enkla är det bästa.

Naturligtvis har Staffan fler förslag som bara väntar på att bli dokumenterade och inlämnade när det är dags igen.

Det enda som återstår för honom denna gång är att hitta en fin plats för att hänga upp det diplom som de vinnande förslagsställarna tilldelas.

15 förslag delade på 48 400 kronor

Förslagsverksamhetens bedömningsgrupp beslöt vid sitt senaste sammanträde att premiera 15 förslag med totalt 48 400 kronor. Vid sammanträdet beslutades även att förslagsverksamheten under 2009 särskilt ska beakta förslag som kan bidra med att skapa en uthållig kommun.

Personalen vid Oasens dagverksamhet för *Kvalitetshöjning vid Oasens dagverksamhet.*

Personalen vid alkoholorådgivningen för *Besparing inom alkoholorådgivningen.*

Staffan Lundström för *Pedagogiskt verktyg – ekonomi.*

Staffan Lundström för *Problembild i tårbitar.*

Anna-Karin Lundström för *Fastsättning av ”vadplatta” på rullstol.*

Personalen vid Roknäsgränden (slätterängen) c/o Syrene och Anneli för *Erfarenhetsutbyte samt arbetslagsutveckling.*

Personalen städ Strömbacka för *Ramp till sopcontainer.*

Personalen städ Strömbacka för *Hängare för moppar.*

Öja-gruppen c/o Linda Eriksson för *Medicinhantering.*

Mona Marklund för *Färdtjänstmall.*

Öja-gruppen c/o Gunvor Ahlin för *ID-bricka för boenden.*

Kjell Tibrand för *Databas för administrativa rutiner inom äldreboenden.*

Conny Granberg för *Effektivisering av kostnadsfördelning vid byggenheten.*

Erik Rehn för *Energibesparing inom Fastsighets.*

Ekonomiassistenter vid ekonomikontoret c/o Ann-Marie Nilsson för *Förbättringar av arbetsplats och arbetsmiljö vid ekonomikontoret.*

JACOB JOHANSSON
(text och foto)

Jävres magiska matsal

Joe Labero må vara den som symboliserar trollerikonsten i Sverige, men när det vankas magisk underhållning i Jävre är tolvåriga Marvin Marrero den självklara underhållaren. När Pitekvartern besöker Jävreskolan är det minuterna innan byns trollkonstnär ska visa sina trollkonster och matsalen är fullsatt av förväntansfulla barn. Kocken, Anders Thorell, räknar till tre och därefter stämmer barnen upp i ett samklangigt: Maaaarviin!

Anders Thorell har under en tid funderat på hur han ska få barnen att längta till skolmatsalen och ganska snabbt fann han ett par lysande idéer.

– Barnen ska känna sig glada och delaktiga i verksamheten vilket vi försöker eftersträva, berättar Anders och fortsätter. Vi bestämde oss till exempel för att ha underhållning sista fredagen i varje månad och det har blivit en succé.

Barnen anmäler sig frivilligt till att underhålla sina klasskamrater och hittills har det bjudits på högklassig livemusik, sång och trolleri.

Marvin trollar vidare och håller ett högt tempo i sin show där barnen sitter som tända ljus och funderar på vart de försvunna mynten egentligen tog vägen. Därefter får några frivilliga komma fram till honom och med vana händer trollas spelkort, pennor och korkar bort.

Teckningar och hockey

En annan utmärkande del i den sympatiska kockens matbespisning är de teckningar och hockeytröjor som pryder väggar och tak.

– Barnen har fått rita teckningar som jag sedan satte upp på allehanda ställen inklusive vår mjölkmaskin, säger Anders och tillägger att mitt syfte är att barnen ska tycka det är roligt att dricka mjölk. Samma gäller för de hockeytröjor som hänger i taket hitköckade av Luleå Hockey och Skellefteå AIK – alla ska trivas.

Marvin har precis avslutat sitt sista magiska trick till ljudet av applåder, golvstamp och busvisslingar. Han påstod sig inte vara nervös sekunderna innan han skulle uppträda och efter hans prickfria show inser alla varför.

– Alla barnen är otroligt duktiga och visar prov på stort mod när de underhåller sina kamrater och lärare, säger en stolt kock.

Nya aktiviteter

Nu är det en månad kvar till nästa uppträdande, men förhoppningsvis pågår redan förberedelser och planering av de barn som väljer att anmäla sig. Anders vet inte vem som kommer att uppträda nästa gång, men han är säker på att anmälningarna snart börjar strömma in.

– Förutom alla dessa trivselhöjande faktorer vi har inomhus vill jag även nämna den skridsko- och hockeykväll som vi anordnar, berättar Anders och tillägger. Alla

Marvin hade inga problem att hitta frivilliga när det var dags för trollerikonster på nära håll.

Skolans kock, Anders Thorell, beskådar uppträdandet och är imponerad.

JACOB JOHANSSON
(text och foto)

Restaurangutbildning på Campus Holmen

J mars 2009 är första gruppen klar med sin utbildning och redo att möta framtiden inom restaurangbranschen. Det är 20 deltagare som läst den 30 veckor långa restaurangutbildningen arrangerad av NUAB i samarbete med förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Utbildningen har inriktning mot restaurang och storkök och motsvarar gymnasieskolans restaurangutbildning. Utbildningen har genomförts på dagtid och har sin bas vid restaurangköket vid Campus Holmen i Öjebyn. Här har kursdeltagarna fått lära sig allt som behövs för att gå vidare ut i arbetslivet inom de olika inriktningar som restaurangyrket erbjuder.

Närproducerat självklart

En viktig fokusering i utbildningen är närproducerade och ekologiska råvaror. Samarbetet med Matproducenterna i Norr och Hushållningssällskapet i Norrbotten erbjuder bästa möjliga expertis och det bästa kontaktnätet inom området.

– Vi har ett skafferier här i norr fyllt av råvaror med en kvalitet och smakrikedom i världsklass. Dessutom finns det många fördelar med lokalproducerat. Varorna är fräschare genom snabba leveranser, har bättre hållbarhet och körsträckorna minskar. Samtidigt får du en helt annan relation till producenterna.

– Du kan ta din bil och åka ut till gården, berättar kursledaren och kocken David Engström.

Förhoppningsvis kommer detta i sin tur att medföra en positiv spinoffeffekt i framtiden där fler och fler inser nyttan, kvalitén

och miljövärdet med närproducerat, ekologisk odling samt lokal råvaruförädling.

Ett mångkulturellt kök

Utbildningen har också satsat på invandrargrupperna med ett extra stöd i yrkessvenska för att underlätta för dem med annat modersmål än svenska. Ambitionen är att fler ska kunna söka utbildningen och att utbildningen därigenom också får del av det mångkulturella köket samt att mötet mellan olika matkulturer ska inspirera till nya spännande maträtter.

Grupp 2 har startat

Restaurangutbildningens andra grupp har startat och precis som första gruppen kan man internt på kommunen beställa lunch

för små och stora grupper. Det är en bra träning för eleverna att jobba i skarpt läge och klara allt från planering och inköp till matlagning, dukning och servering.

Är du intresserad av att boka en sådan lunch så kontaktar du:

David Nilsson, NUAB, 0911-19556

PERNILLA ISAKSSON
(text och foto)

Helena har fokus på städjobb

Tänker du på mikroorganismer, spridningsvägar eller ergonomiskt korrekta redskap när du gör dig redo för att städa?

För Helena Salomonsson är detta en självklarhet och hon har spenderat de senaste månaderna med att inventera städmaterial och städmedel vid kommunens samtliga äldreboenden. Helena utbildar dessutom personalen, vilket har lett till bättre förståelse och ökad effektivitet.

– Allting började med att jag under ett vikariat fick till uppgift att leta saker som kunde förbättras, berättar Helena.

Källbogården samt Mogården blev de första boenden som granskades under Helenas lupp och ganska snart fann hon områden där förbättringar behövdes.

– Jag försöker finna system som kan användas och kännas igen av all personal oavsett arbetsplats, förklarar hon och fortsätter. Det kan vara så enkelt som att skapa en färgkod för städmedel och de redskap samt utrymmen som respektive medel används till.

Ett annat exempel på sådant som Helena försöker rätta till är känndomen om spridningsvägar.

– Det förekommer att den smuts som samlats ihop i ett rum efter städning dras över tröskeln in i ett annat utrymme, förklarar hon och tillägger att detta medför att en eventuell smitta sprids. Det kan enkelt kan förebyggas genom att man städar varje utrymme som en enskild zon.

Hur har då denna utbildning mottagits av personalen och vad tycker de är svårast att lära sig?

– De flesta är väldigt positiva till att jag kommer och delar med mig av mina kunskaper och erfarenheter, men naturligtvis finns det saker som exempelvis kunskaper om kemikalier kan vara svåra att ta till sig.

När arbetet med inventering och utbildning är klart fortsätter Helena med en uppföljning av samtliga boenden. Syftet med uppföljningen är att undersöka om det nya städmaterialiet sköts av personalen och om de ser någon skillnad i sitt nya arbetssätt.

JACOB JOHANSSON (text och foto)

ARKIVhörnan

CENTRALARKIVET

Uddmansgatan mot norr från korsningen med Storgatan omkring 1900.

Handelsbankens hus byggt av överblivet material från Stadshotellet

Brev från AB Jakobson & Eriksson i Umeå, som just hade byggt Stadshotellet i Piteå, till Drätselkammaren i maj 1905.

”Då det vid ett större byggnadsföretag alltid blir åtskilliga materialier över, som vanligen ej komma till lämplig användning, hava vi tänkt, att därest en lämplig och ej för dyr tomt i närheten av Hotellbygget kan få köpas, skulle vi under närmaste tiden uppföra en mindre byggnad med affärslokal i nedre våningen och en bättre bostadsvåning en trappa upp.

Med anledning härav vilja vi göra förfrågan huruvida Drätselkammaren är villig, att mot ett pris av 2 kr/m², sälja tomten No 257 i kvarteret Löjan och till 1 kr/m² för den jordbit som är belägen mellan nämnda tomt och bäcken /= kanalen/.

Därest, som vi förmoda, detta vårt erbjudande antages, anhålla vi, att kostnadsfritt få emotse tomtkarta och arealbevis.”

Missa inte årets hetaste galakväll

Den 24 april på Norrmalmia lär bli en stjärnspäckad kväll Piteå sent ska glömma. Då är det nämligen dags för "Det finns ett folk – Galakväll med Piteå kommuns kulturpristagare"

– Det här blir en uppföljare till succéarrangemanget under musikens år 1998 och den succén ska vi slå, säger festivalarrangören Jan Wimander, PDOL.

1998 delade Piteå kommuns kultur- och fritidsnämnd första gången ut ett kulturpris – då till operasångerskan Marianne Hellgren. Och nu är det alltså dags att samla ihop så gott som alla pristagare genom åren och göra nå't alldeles extra.

– Det känns jätteroligt att kunna samla så många och kunna visa på hur många stora artister Piteå faktiskt har fostrat, säger kulturchef Hans Hansson.

Vilken deltagarlista!

När man får se deltagarlistan förstår man: Marianne Hellgren Staykov (1998), Bo Sundström (1999), Anna-Lotta Larsson (2001), Erik Westberg med Musikhögskolans Kammarkör (2002), Nicolai Dunger (2004), Andreas Mattsson (2006), Lasse Eriksson, och Caroline Johansson Kuhmunen (2008).

Fyra personer som också fått kulturpriset men som inte kan medverka är: Ronny Eriksson (2000), Lennart Jähkel (2003), Randy (2005) och Liza Marklund (2007.)

Husband

Allt från opera till pop alltså, och alla artister kommer att kompas av husbandet Dust Radio, även de från Piteå. Så, nu vet du vad du kan gör fredag den 24 april. Biljetten kostar 280-325 kronor och den köper man via Ticnet eller något ATG-ombud.

SUSANNE JACOBSSON

Amanda värnar om miljön

Rockmusik om framtiden, miljövänliga kläder på catwalken, radioprogram i högtalarna, filmvisningar och utställningar som får en att tänka till.

Den här dagen är final för projektveckan "Uthållig kommun" vid Strömbäckskolan. Kanske också en början för många att leva på ett sätt som gör att vi tror på en framtid värd att leva för.

Amanda Lundberg är en av de elever som under en vecka jobbat med frågorna.

– Alla kan vi bidra med små saker som blir till en skillnad, säger hon och nämner saker som att duscha kortare, källsortera, inte köpa vatten på flaska, cykla, köpa ekologiska grejer, inte slänga mat.

– Det hörs på kommentarerna från eleverna runt omkring att frågorna engagerar och att de bryr sig.

Temaveckan inleddes med föreläsningar från Uthållig kommun som både inspirerade och höjde elevernas medvetenhet om miljö- och energifrågor.

– Jag hade nog inte fattat att det har gått så oerhört fort, säger Amanda som verkligen vill försöka bidra till en bättre värld. Hennes eget tema den här veckan har varit att titta på hur vi ska kunna resa miljövänligt och tror att hon själv i högre utsträckning kommer att välja tåg framför flyg.

Carina Lindholm är lärare i svenska på media och estet och en av dem som jobbat tillsammans med eleverna under den här temaveckan.

– Det har varit oerhört stimulerande att se eleverna så engagerade i frågorna, säger Carina som tycker att det känns hoppfullt att de unga verkligen bryr sig.

GERD SÄVENSTEDT (text och foto)

– Alla kan vi bidra med små saker som blir till en skillnad, säger Amanda.

Carina Lindholm tycker att temaveckan varit "oerhört stimulerande".

I mina tankar

*I serien "I mina tankar" får kommunens anställda möjlighet att reflektera kring olika företeelser och upplevelser. Här ges utrymme att utveckla tankar till ord. I detta inlägg skriver **Dagmar Grahn**, undersköterska inom äldreomsorgen.*

*A*tt arbeta med människor innebär dagligen möten med människor och skiftande levnadsöden. Alla våra pensionärer/vårdtagare har ett långt aktivt liv bakom sig. De har minnen från barndomstid, ungdomstid och vuxenliv, glädje och sorg.

Under mina 15 år inom äldreomsorgen har jag arbetat aktivt för att våra pensionärer ska ha en meningsfull dag. Det måste finnas en mening med att stiga upp och göra sig i ordning för en ny dag. Något att se fram emot.

Vad är då en meningsfull dag? Ja, det skiftar förstås från person till person. En del har levt ett mycket aktivt liv och aldrig stannat av. Medan en del tycker det är skönt att vara hemma och ta det lugnt. Bland våra vårdtagare finns de som följer med på alla aktiviteter som erbjuds och tycker det är roligt. Det finns de som noga väljer vad de vill gå på, och så till sist de som aldrig vill vara med på något. Och de är dessa som mina tankar ska handla om.

Vi som arbetar inom äldreomsorgen här i Piteå har under många år haft möjlighet att söka projekt pengar för att ordna aktiviteter för våra vårdtagare. Allt fler söker pengar för små och stora projekt. Det är jättebra och många av våra vårdtagare som vill och orkar har fått en mycket bättre livskvalitet. Men kan det vara livskvalitet att inte vilja vara med på något, utan ligga i sängen och fundera? Ja, jag anser det. Vi som vårdare vill ofta att alla ska vara med på något och tycker ofta det är synd att de är understimulerade. Men är de det? Det är inte lätt att veta.

Vi som arbetar med gamla ska arbeta utifrån ett helhetsperspektiv. Vi ska tillgodose fysiska, psykologiska, sociala, andliga och

kulturella behov så gott det går för att vårdtagaren ska må bra.

Inom andra områden finns forskning inom äldreomsorg och åldrandet, och när det gäller aktivering eller inte har flera forskare kommit fram med olika teorier. De är bara teorier och fritt fram att köpa dem eller inte. Cummings och Henry kom 1961 med Disengagementsteorin. Den går i stort sett ut på att när man blir gammal minskar intresset för social samvaro och man slutar engagera sig i sånt som tidigare varit viktigt. Man sätter sig ner och "väntar på lie-mannen".

En annan teori är Butlers som tvärtom kommit fram till att man som gammal ska hålla sig så aktiv som möjligt. Den kallas också för aktivitetsteorin och det är väl den som genomsyrar äldreomsorgen idag. Vi lever i ett samhälle där alla ska vara så aktiva som möjligt från vaggan till graven. Men kan aktivitet vara en flykt från något?

Det finns en tredje teori som Lars Tornstam beskriver och som jag tror stämmer på många som inte vill vara med på aktiviteter. Och det är gerotranscendens. Han menar att åldrandet är en process där man "går in i sig själv". Man tillbringar mycket

tid med att i tanken gå igenom sitt liv. Man "knyter ihop säcken" för att kanske nå en mognad där man accepterar sitt liv som det blev och kan dö utan ångest. Man känner sig som en del i ett större sammanhang och når en frid. Kan det vara så att de som inte vill vara med på aktiviteter har behov av detta. I så fall måste de kanske få vara ifred.

Jag minns Oskar. Han var en lugn tillbakadragen man som levt ensam. Började man prata med honom berättade han målade om sitt arbete i skogen med humor och värme. Han var fysiskt pigg och orienterad till tid och rum.

Oskar tillbringade all tid mellan måltiderna liggande på sängen. Han var ytterst sällan med på något. Han låg där och funderade. Många tyckte synd om honom för att han var så ensam. Men alltid när vi var in och frågade om han ville följa med blev hans svar: Nej, du förstår jag mår så väl!

Det hände en gång att han följde med på en utflykt till Långträsk som var i närheten av hans hem. Han tyckte efteråt att det var trevligt och tackade. Men jag tror att han följde med mest för vår skull. Vi slutade fråga honom och jag hade förmånen att sitta vid hans dödsbädd. Jag tror aldrig jag varit med om en så fridfull död, lugnt och fridfullt utan oro och ångest. Av honom fick jag den finaste komplimang jag fått av en vårdtagare: Du är rejäl, du behandlar mig som en människa".

Jag är övertygad om att Oskar tillbringade sin tid i sängen med att "knyta ihop sitt liv", må väl. Som vårdare kan vi respektera det och kanske hjälpa dem på traven. Ett sätt att göra det är att låta dem berätta sina minnen. Det kan ske i det dagliga mötet i vardagen enskilt över en kopp kaffe men också organiserat i s.k. Reminiscensgrupper.

Där har vi som vårdare en viktig uppgift.

Sklass fem på Sjulnässkolan sjuder det av idéer. Här går 17 tjejer och killar som gärna är med där det händer. Och de vill ha inflytande. De är engagerade i två av kommunens projekt och mer väntar. Viktigast? Ja, det är nog ändå närmiljön.

– Vi har ju en mysig by och så, men det finns tyvärr inte så mycket att göra, säger Moa eftertänksamt.

Strax efter lunch råder en skön stämning i klassrummet. Karin Stare har rättat matte-läxor medan hennes elever haft idrott. I höstas anmälde sig klassen till Unga tycker och nu är de engagerade i hur Roknäs, som utsågs till "årets by" ska använda sina projektpengar.

– Jag tror att det här är ett bra sätt för kommunen att få medborgare som bryr sig

I Sjulnäs är engagemanget på topp

om framtiden, säger Karin Stare och framhåller att det finns så många fina barn och ungdomar i våra skolor som gärna engagerar sig bara vi ger dem möjlighet och redskap.

Kände sig sedda

Det var i höstas som Karin frågade eleverna om de ville vara med och tycka till i ett kommunalt projekt. Och sedan dess har det rullat på. Kommunalrådet Helena Stenberg och Anna-Lena Pogulis, kommunstrateg, har varit och hälsat på i klassen.

– Det var jättebra att de kom ut till oss i vår vardag och pratade med barnen på ett enkelt sätt. Barnen kände sig både sedda och hörda, och när de fick höra att Unga tycker faktiskt har lett till förändringar blev de än mer positiva.

Och nu har klassen dessutom fått en inbjudan att delta i ett kommunfullmäktige under våren.

– Det ska vara anpassat till barn och ungdomar och vi har pratat om det i klassen och skickat in förslag på hur ett sådant möte kan utformas. Allt för att eleverna ska våga föra fram sina åsikter och idéer, och bolla dem med "kommungubbarna och kommutanterna", säger Karin och ler.

Byborna positiva

Eftersom det handlar om frågor och projekt som är verklighetsanpassade blir det ett naturligt inslag i SO-ämnet tycker Karin, som också tror att det är en fördel om elevgrupperna inte är för stora när man ska arbeta med olika projekt.

Det är läraren, i det här fallet Karin, som

ser till att elevernas förslag om både fritid, miljö och trafiksäkerhet skickas in till kommunen.

– Det är jätteviktigt, säger hon. Att de verkligen vet att deras åsikter förs fram, och att de får gensvar. Det har varit roligt att byborna också har varit så positiva till att barnen är med och bryr sig om byns framtid

Ungdomshus

Vad har ni tyckt till om då? frågar jag. Och snabbt är flera händer i luften.

– Vi behöver ett ungdomshus, ett bra ställe där vi kan vara med kompisar och ha kul, säger Andreas.

– Ja, så att vi inte alltid ska behöva åka in till stan för att göra nå't, tillägger Inez.

– Sedan vill vi att skaterampen renoveras

”De har allt att vinna”

– Det är jätteviktigt att de verkligen vet att deras åsikter förs fram, och att de får gensvar, säger läraren Karin Stare.

och flyttas till ett mer centralt ställe, säger en glad kille som heter Anders.

– Och se till att det blir säkrare trafik i både Rognäs och Sjulnäs, att hockeyplanen spolås och skottas, göra fint vid postens gamla lokaler, ordna en grillplats vid ån, flytta återvinningscentralen och göra nya snyggare byaskyltar...

Stort och smått

Ni hör. De tänker och bryr sig, både om stort och smått. Än har de inte sett något konkret resultat från kommunen – men med tiden så. De har allt att vinna.

Nu har de också anmält sig till Vi i femmans ”Revansch”, och skrivit, filmat och skickat in en egen slogan till ”Lilla löpsedel”, en tävling i tv-programmet Lilla Aktuellt.

Heja Sjulnäs!

SUSANNE JACOBSSON
(text och foto)

De kommunala biblioteken i Sverige är redan idag öppna arenor, som byggs på demokratisk värdegrund, vilket innebär att bibliotek är de i särklass bästa mötesplatserna för den breda allmänheten. Men i möten med bibliotekets kunder har vi dock förstått, att vi oavsiktligt inte är tillgängliga för alla.

Detta ska projektet *Lika som Bär* ändra på, samtidigt som ett mål också är att hjälpa andra inom offentlig verksamhet att arbeta med mångfald. Personliga möten och samarbete mellan olika instanser i samhället är nyckelord.

Lika som Bär, ett mångfaldsprojekt på biblioteket, har som huvudsyfte att arbeta för mångfald och integration genom att utveckla mötesplatsen Piteå Stadsbibliotek och medverka till bättre livsmiljö för alla våra kunder.

Genom ökad kompetens i arbetsgruppen och genom att såväl fysiskt som innehållsmässigt förbättra tillgängligheten, ökar förutsättningarna att biblioteket blir den arena där möten mellan olika människor blir naturligt och

Lika som Bär – ett mångfaldsprojekt på biblioteket

projektet bidrar till integration och ökad respekt i samhället.

Vid projektets slut, december 2011, ska Stadsbiblioteket vara fysiskt tillgängligt för alla, det ska finnas dagspress, IT samt litteratur tillgänglig för alla. Och de tänkta projektaktiviteterna med avsikt att stärka mötesplatsen och främja mångfald och integration ska ha genomförts och integrerats i den ordinarie verksamheten.

INGER WÄRNGÅRD

”Gud har 99 namn”

Gud har 99 namn är en interaktiv utställning som tar med besökaren på en ”guidad tur” genom det mångreligiösa Sverige. Här kan du bland annat testa din festprofil, utforska religiösa tempel, prova kläder som hör hemma i de olika religionerna och/eller bygga ett eget altare.

Utställningen utgår från sex världsreligioner: hinduism, buddhism, sikhism, judendom, kristendom och islam. Sex teman presenteras: tid, tat, kläder, döden, tempel och dialog.

Utställningen som sammanställts och ägs av Sensus visades på Kulturhuset i Stockholm för några år sedan. Den har också stått i Göteborg där särskilda

multireligiösa guider utbildades och kunde hyras.

Läs mer om utställningen på: <http://www.gudhar99namn.se/>

Gud har 99 namn kommer att visas på Piteå Stadsbibliotek 6 – 30 april. Det är ett samarrangemang mellan Stadsbiblioteket, integrationssamordnare Inga Johansson och Sensus Piteå.

Under utställningsperioden anordnas ett Kafé å Läs, torsdag 16 april kl 19 med Mohammad Fazlhashemi, idéhistoriker och författare till boken *Vems islam*.

INGER WÄRNGÅRD

Luft- och vattenföroreningar i Piteå

Så håller man koll

*H*ur förorenad är luften i centrala Piteå? Och hur är det ställt med våra sjöar? För Tomas Öman och Mikael Ferm, inspektörer vid kommunens Miljö- och byggkontor, är miljöövervakning som en del av arbetsrutinerna. Tomas har vattensidan på sin agenda medan Mikael håller koll på luftföroreningarna.

Mikael Ferm avsynar en av de sju centralt placerade mät-punkterna i Piteå.

Miljöövervakning är en viktig kommunal verksamhet och därför sker regelbundna provtagningar för att följa utvecklingen.

När det gäller luften finns t ex sju mät-punkter utplacerade i centrala Piteå. Från dessa mät-punkter samlas man in prover som sedan skickas till IVL (Svenska Miljö-institutet) för analys.

– Vi mäter såväl kvävedioxid som partikel-förekomst för att se hur tillståndet i miljön förändras, förklarar Mikael Ferm och konstaterar att väder och vind har stor betydelse på mätresultaten.

Förutom föroreningar från tätortsnära industrier, får Piteå även känna av föroreningar från tunga industrier som SSAB i Luleå och Rönnskärsverken i Skelleftehamn.

Eftersom Piteå är tämligen platt till karaktären och därmed relativt välventilerat, blir föroreningarna mindre kännbara än på en del andra orter i Sverige där ventilationen inte är lika stark.

Trafikens påverkan

– Men dessutom påverkas utomhusmiljön av trafiken. Vinterdäcken bidrar starkt till spridning av partiklar i luften, och då fram-

för allt när snön tinar bort och vinterns sandning gör sig påmind, säger Mikael Ferm vars uppfattning är att Piteå har en förhållandevis normal luft vid en jämförelse med kommuner i ungefär liknande storlek. Kostnaden för kommunens luftmätningar, delas mellan ett halvduzin intressenter. Dit hör bl a ortens tunga industrier, Smurfit Kappa Kraftliner och SCA Munksund. De två sistnämnda bidrar med drygt hälften av kostnaden.

Positiv trend

Vattensidan då? Jo, mätningar av vattenkvaliteten i rinnande vatten har utförts sedan mitten på 70-talet.

– Mätningarna omfattar åar och älvar i kommunen – från Jävreaån och Åbyälven i söder till Rosån i norr, berättar Tomas Öman och tillägger:

– Vi mäter bl a surhet, ph-värde, fosfor och kväve.

Vad ser man då för utveckling?

– Jo, att vi inte har några försurade sjöar, åar eller älvar inom kommungränsen. Visserligen finns det en mindre del naturligt

kalkfattiga vattendrag som bär på försurning, men de är som sagt frukten av en naturlig process, och inte resultatet av yttre påverkan, säger Tomas Öman som även ser en positiv trend när det gäller skogsbeståndet.

– Försurningen av skogen har minskat kraftigt. I dag har den nått ett minimum, men marken har ännu inte återhämtat sig, utan har fortfarande minnen från försurningen. Den minskade försurningen är en tydlig effekt av de kraftigt sjunkande utsläppen av svavel från kontinental Europa och Storbritannien. På mindre än två decennier har svavelmängden minskat med hela 75 procent, vet Tomas Öman, och låter förstå att miljöövervakningen är en bred verksamhet som förutsätter att man kan tala ”många språk”, d v s att kunna hantera olika situationer och samtidigt skapa en respekt för det arbete man utför ute på fältet.

BO STAFFAN JOHANSSON
(text och foto)

Det började för fyra år sedan...

...med två tomma 1,5 liters CocaCola flaskor. Det blev våra sparbössor för guldior. Det fiffiga med att använda de här flaskorna är att slantarna går att få ner, men det finns inte en chans att få upp dem.

Målet var att åka till Budapest, på en kombinerad nytto- och nöjes resa. Nöjet var alla vackra sevärdheter som staden har att erbjuda. Nyttan var att ställa upp i CocaCola Womens Race, ett lopp på en mil.

Vi testade det ungerska köket, mycket kyckling, paprika och salami. Även det populära Cafét Geerbaud fick besök av oss. Där beställde vi in varsin Budapest bakelse som fick avsluta en god middag.

Dagen före loppet åkte vi i väg till Gellertbadet. En imponerande anläggning med termalbad och möjlighet till olika Spabehandlingar och massage. Att hitta dit och in på badet var inga problem, svårigheten var att hitta ut igen. Vi insåg då att vår ungerska kunde varit bättre.

Så kom dagen när vi knöt på oss våra joggingskor och tog en taxi till Margaretaön. En ö som ligger mitt i Donau, mellan stads

delarna Buda och Pest, där loppet skulle avgöras. Tillsammans med 1 500 deltagare kämpade vi oss runt banan. En bana med en otrolig utsikt, för den som hade orken att ta in de intrycken!

Bra gick det, medalj fick vi, glada och otroligt stolta var vi över vår prestation. Vi var nämligen de bästa svenskorna i loppet. Den tredje svenskan som deltog var född -86 och kom efter oss i mål. En skön känsla för oss som är födda på 50-talet.

Helt klart kommer vi att göra någonting roligt tillsammans även i framtiden, kanske om fyra år. Vi har givetvis varsin ny flaska på gång...

IRENE ÅSTRÖM OCH ANNE ÅSTRÖM

Budapest är en vacker stad.

5

frågor till integrations- samordnare Inga Johansson

Vilken är den största utmaningen i ditt jobb?

– Det är målet som är satt för verksamheten, att få våra nyanlända flyktingar och invandrare att stanna i Piteå. Det eftersom de kommer att vara en viktig del i våra framtida rekryteringsbehov, en tillväxtfaktor i samhället och naturligtvis en faktor för befolkningsökningen i kommunen. Förutom det så är det spännande att möta nya nationaliteter med allt vad det innebär.

Finns det några nackdelar med jobbet?

– Jag kan känna frustration över att saker och ting går sakta. Det tar tid att försöka ändra attityder och värderingar i samhället.

Vad är roligast med ditt jobb?

– Att få möta alla människor; invandrare och flyktingar, frivilligorganisationer, personal i kommunen som arbetar med dessa frågor och andra som brinner för det här området. Det finns så många intressanta människor och det är roligt att arbeta med dem.

Vad är mångfald för dig?

– Wow, det är massor av olika saker: färg, form, doft, smak, människor, kultur, tradition, möten, delad glädje. Det är ett vackert ord som beskriver det fina med att vi är olika.

Vad kan piteborna göra för att hjälpa till med integrationsfrågor i Piteå?

– Våra flyktingar och invandrare vill gärna ha kontakt, så börja med att hälsa på grannen, prata med och se våra nya pitebor. Bjud in dem och öppna upp våra arbetsplatser och mötesplatser. Är man intresserad så finns möjligheten att bli värfamilj eller vänkompis. Vänta inte på att flyktingarna och invandrarna ska ta första steget.

PERNILLA ISAKSSON (text och bild)

Tänk att som 90-åring göra det som man egentligen inte vågar. Att anta utmaningen och göra något man aldrig gjort tidigare.

Det var lyx, flärd och glamor på Källbogården, där matsalen på ett mirakulöst sätt förvandlats till festsal. Höga golvkandelabrar i silver med levande ljus och ljussättning från golv till tak. Röda mattan var utrullad och genom ett vinrött tyg kunde modellerna göra entre. Till takten av "Pretty woman" och "Sexbomb" gick sju boende och fem personal på catwalken.

Vi tar det från början...

Det började med att Pia rullade håret på en dam som är 102 år. Hon berättade att hennes sonhustru skulle på modevisning och att det var tråkigt att hon inte själv tog sig iväg. Hon upplevde att hon inte riktigt visste vad som var modernt längre. Detta väckte idén om en egen modevisning på Källbogården.

Allra först togs kontakt med MG:s mode, som glatt ville delta med kläder och som konferencier. I detta skede frågade vi vilka boende som var intresserade av att gå modell. Det gick lätt att få fyra damer och tre herrar med på utmaningen. Nästa steg var att fixa en röd matta. Studenternas röda matta på PiteHavsbad borde ju passa... Vips! Genom Annelie som jobbar där, var detta ordnat. Har ni några festliga detaljer att låna ut, typ discokula? Det hade dom inte, men vi fick namnet på deras festfixare. Han lät hoppfull. Bara längst bak i vår vildaste fantasi, drömde vi om ett stort tyg som kunde trolla bort köket och förvandla matsalen till en festsal med effektfull entré.

Mingel

Efter catwalken blev det mingel med snittar, crustader och cider. Den grå vardagen var långt borta för boende, mannekänger, anhöriga, vänner och personal. Låg bemanning och liten budget... men det märktes inte denna dag. Genom ett enormt samarbete mellan alla arbetslag och tack vare alla som sponsrat och hjälpt oss att genomföra modevisningen, kunde vi trötta men mycket nöjda konstatera: succé!

PERSONALEN VID KÄLLBOGÅRDEN

Modevisning – vilken utmaning!

Först ska det målas, pudras och håret göras riktigt fint...

...innan det blir dags att glida ut på scengolvet och det läckra röda mattan.

TYCK TILL OM DU VILL...

Medborgarpanel som engagerar

Hemma vid köksbordet tycker de flesta av oss till om det mesta och här utformas många kloka idéer och förslag. Förslag som politikerna inte vill missa.

För att Piteås förtroendevalda politiker ska få ett bättre underlag inför planering och beslut startar Piteå kommun nu i vår en medborgarpanel som kallas för Piteåpanelen. Panelen kommer att bestå av pitebor från 16 år och uppåt, som får möjlighet att tycka till i olika frågor – innan politiker fattar beslut och innan förslag utformas.

Välj själv

Det är kommunstyrelsen som beslutar vilka frågor som ska tas upp i medborgarpanelen. Att vara med i panelen innebär att kommunen tar kontakt två till fem gånger per år och du väljer själva vilka frågor som de vill tycka till om. Vissa gånger kan det handla om korta enkla frågor som snabbt och en-

kelt besvaras via e-post eller vanlig post. Andra gånger kan det vara frågor som innebär att panelen bjuds in till ett möte för att delta i samtal och tankesmedja. Åsikterna kommer sedan att sammanställas för hela panelen, det kommer alltså inte att gå utläsa vad var och en tycker.

Målet

I dagsläget har drygt 50 personer nappat på att vara med i Piteåpanelen och målet är tvåhundra. Vill du, eller någon du känner, vara med och tycka till i frågor som rör Piteå: tveka inte, det är smidigt och enkelt att anmäla sig på kommunens webbsida www.pitea.se/piteapanelen eller kontakta Anna-Lena Pogulis.

SUSANNE JACOBSSON

Piteå ett steg vidare mot FN-pris

FN delar sedan 2003 årligen ut ett internationellt pris till offentlig sektor där alla världsdelar är med och tävlar. I år var Piteå en av två svenska kommuner som nominerades av Sveriges Kommuner och Lands-ting till det prestigefyllda priset. Piteå är nominerade i kategorin, förbättrad insyn, ansvar och lyhördhet, för sitt arbete med att utveckla ledning och styrning.

För att kunna gå vidare i urvalsprocessen behöver juryn mer underlag. I dagarna har de därför bland annat fått exempel från vår medborgardialog, vår vision, våra strategiska områden och mål, unga tycker och förvaltningsberättelser. Dessa ska ligga som underlag för Piteås fortsatta deltagande i den prestigefyllda tävlingen där Piteå alltså finns med i omgång nummer två. Förra tillfället deltog Umeå kommun och kammade för första gången, i dessa sammanhang, hem ett pris för Sveriges räkning och fick motta priset i FN- högkvarteret i New York. Och den här gången finns alltså möjligheten att det blir Piteå.

E-post signatur

För att vi ska få en enhetlig signatur i den e-post vi skickar från kommun så finns en mall som du kan använda när du skapar din egen e-post signatur. På w: bokhyllan\informationsmaterial\grafisk profil\ e-post-signatur finns mallen som du kan kopiera in när du skapar din egen signatur. Där finns också instruktioner för hur du gör för att skapa signaturen. Det är möjligt för dig att ha fler än en signatur om du exempelvis behöver både en svensk och en engelsk.

Grundtanken i signaturen är att mottagaren snabbt ska kunna se vilken titel eller funktion du har och var du hör hemma. Besöksadress, postadress och telefonnummer finns också med samt Piteå kommuns logga.

Adressen till hemsidan finns inte med då alla kommuner idag har www.xxxxx.se som adress. Din e-postadress får mottagaren automatiskt då han/hon tar emot din e-post och därför behövs inte heller den.

Klottret ska bekämpas – med gemensamma krafter

Klottret kostar samhället och ytterst skattebetalarna stora summor.

Men med gemensamma ansträngningar kan vandaliseringen hejdas. Det menade bl a ett par experter på området vid det klotterseminarium som Piteå kommun anordnade tillsammans med polisen.

Klottret är inget storstadsfenomen, utan ett problem som gör sig mer eller mindre märkbart i alla landets kommuner. Klottarnas härjningar syns lite varstans: i gång- och cykeltunnlar, på husfasader, broar, elskåp och i trapphus.

Nyligen greps tre tonårspojkar i Piteå som kan räkna med att möta stora skadeanspråk i den kommande rättsliga processen.

Efterlyser policy

Jan Kjell vid Piteå kommuns fastighetskontor, berättar att man från kommunens sida bevakar tingsrättens behandling av ett skadeståndsyrkande på 88 000 kronor.

– Då pratar vi enbart om ytterfasader och ingen invändig skadegörelse; de skador som finns invändigt ligger på hyresgästen att ta ställning till, säger Jan Kjell som var en av föreläsarna vid seminariet.

Han efterlyser en policy för alla förvaltningar och kommunala bolag, när det gäller möjligheten att arbeta av en del, eller hela skadeståndet.

– Detta för att minska risken för godtycke, eller att olika bedömningar görs av samma ärende.

Söker bekräftelse

Kjell efterlyser vidare en gemensam syn för målet en renare stad. Idag kan det vara

Tommy Lindvall, säkerhetssamordnare i Boden

så att av fastigheter och egendom som står bredvid varandra saneras den ena men inte den andra.

Behovet av en gemensam syn på klottret och sanering poängterades även av Tommy Jonasson från Brå Eskilstuna. Han kan sägas vara expert inom detta område. Jonasson började med att peka på vem eller vilka som är de flitigaste klotttrarna.

– Klottrutövarna är ofta pojkar i 14-16-årsåldern; bara ett fåtal flickor sysslar med denna skadegörelse. Och klotttrarna kommer från alla samhällsklasser.

Vad driver då klotttrarna?

– De vill ha bekräftelse. Man ser dem inte...inte hemma och kanske inte i skolan heller. Genom klottreaktionerna upplever de spänning i livet.

Tommy Jonasson från Brå Eskilstuna

Alla blev "väktare"

I Eskilstuna fick man nog av skadegörelsen och bestämde sig för gemensamma krafttag. Tommy Jonasson fick ett heltidsuppdrag och satte omedelbart igång arbetet. Han kontaktade skolornas elevråd, fastighetsägare, polisen o s v.

– Hela Eskilstuna blev på sätt och vis "väktare". Det gav resultat. År 2005 betalade vårt kommunala fastighetsbolag drygt en miljon kronor för sanering av klotter; ifjol hade siffran sjunkit till ca 400 000 kronor.

Jonasson berättade om en 19-årig yngling som greps för 83 fall av klotter. Han var också aktiv utanför kommungränsen. Den killen fick betala i 240 000 i skadestånd.

Känga till allmänheten

Tommy Lindvall, säkerhetssamordnare i Boden, underströk nödvändigheten av anmälan, att alla inser betydelsen av att dokumentera och anmäla klottret till polisen.

– Allmänheten måste ta klotret på allvar och anmäla till polisen.

Den hittills låga viljan att anmäla kan, enligt Lindvall, bero på att allmänheten knappt betraktar klotter som en brottslig gärning, eller att en polisanmälan inte lönar sig.

Men enigheten bland seminariets deltagare var klar: för att få bukt med klotret som kostar samhället hundratals miljoner kronor årligen, behövs en vaken och engagerad allmänhet liksom myndigheter som snabbt ser till att skadegörarna får ta konsekvenserna av sitt handlande.

– Kom ihåg att vi har att göra med en rörelse, löd en uppmaning vid klotterseminariet, ett seminarium som gav det hoppfulla budskapet: Med ansträngning, målmedvetenhet och samsyn från olika aktörer ute i samhället går det att vända klotterutbredningen och därmed minska på saneringsinsatser och skattepengar som går till dessa insatser.

BO STAFFAN JOHANSSON
(text och foto)

Konsument- rutan

Siv Öhlund

Rot-avdrag

Rot-avdraget är ett skatteavdrag som du kan använda dig av när du renoverar, bygger om eller till din bostad.

Om du planerar att renovera eller bygga om huset eller bostadsrätten kan du få tillbaka halva kostnaden om du renoverar för upp till 100 000 kronor. Rot-avdraget innebär att man får ett skatteavdrag på 50 procent av arbetskostnaden, som mest

50 000 kronor per år och person. Avdraget är knutet till den som äger bostaden. Det innebär att par som äger en bostad tillsammans kan få göra skatteavdrag på upp till 100 000 kronor.

Reglerna för Rot-avdraget gäller för arbeten som påbörjats från och med 8 december 2008. Om du begär skatteavdraget före 1 juli 2009 måste du ansöka om skatteavdrag hos Skatteverket för att få avdraget tillgodoräknat i 2010 års deklaration. Vill du få pengarna snabbare än så kan du begära jämkning hos Skatteverket. Efter den 1 juli betalar du bara halva kostnaden inklusive moms till hantverkaren. Hantverkaren får sedan själv begära ut den andra hälften hos Skatteverket.

Risken att problemen med hantverkartjänster ökar i år när det nya Rot-avdraget gör det billigare att anlita hantverkare. Det bästa rådet för att undvika tvister är att skriva avtal – om allt.

Det bästa sättet att skydda sig mot obehagliga överraskningar är att använda sig av de avtalsformulär som Konsumentverket förhandlat fram med branschen. Här är det viktigt att även avtala om tilläggsarbeten som kan uppstå under resans gång, men som inte fanns med i grundavtalet.

Ett skriftligt avtal förhindrar missförstånd och det blir lättare för dig att få rätt om du är missnöjd och gör en reklamation. All information om att bygga nytt och renovera finns på www.omboende.se. Här finns även de nya versionerna av Entreprenadkontraktet, ABS 09 respektive Hantverkarformuläret 09 som Konsumentverket rekommenderar att konsumenter alltid använder när man anlitar hantverkare.

Ungdomssidan

Vi har nöjet att presentera ett nytt inslag i Pitekvarten. På ungdomssidan kommer elever från Strömbackaskolans Medieprogram att medverka med krönikor och artiklar som speglar deras tankar om aktuella ämnen. Läs och njut.

Om exakt tre månader och 27 dagar är det den stora dagen med stort D. Dagen då jag blir myndig. Dagen då jag får ta körkort. Dagen då jag får skaffa mig ett Ica kort och börja samla på mig bonuspoäng. Dagen då jag fyller 18 år. Dagen då jag blir vuxen, på riktigt. HJÄLP!

Jag har länge längtat efter denna ålder, men nu vet jag inte om jag gör det längre. Det bubblar blandade känslor i min mage. På något sätt är jag redan vuxen. Jag tar ansvar över mig själv, håller koll på mina pengar och stryker tvätten. Men hur vuxen kan jag egentligen kalla mig själv då jag knappt kan starta en bil, då jag nästan får panik över att ha missat ett avsnitt av julkalendern och när jag bokstavligen talat avskyr kaffe? Kanske är jag fortfarande bara ett barn.

I juni nästa år tar jag studenten. Ångest, ångest, ångest. Vad ska jag göra? Var ska jag jobba? Tänk om ingen vill anställa mig? Hur ska jag då kunna tjäna pengar? Ska jag stanna här i Piteå eller ska jag flytta? Det är dags att flytta, att få träffa nya människor i en ny stad och få charma lite med norrländska lockar. Men om 30 år ser jag fram emot att flytta hem till en fin villa på Djupviken med min härdige man och våra två barn. Självklart har vi en Volvo och en hund som heter Fido. Min framgångsrika karriär har jag lagt bakom mig och min bästa vän och jag uppfyller drömmen vi planerat sedan barnsben; starta ett mysigt, lite gammaldags café i Piteå city.

Även fast rädslan knyter sig i magen då jag tänker på vuxenlivet så ska det bli kul och framförallt spännande att få skutta över till den "riktiga världen". Bygga upp mitt egna liv och skaffa mig en mysig lya med endast inredning från Ikea och Lagerhouse. Jag kommer känna mig stolt (men

fattig) då jag strosar runt på Ica och väljer att köpa de ekologiska matvarorna framför student-budget-Euroshopper. Jag kommer tjäna mina egna pengar och betala mina egna räkningar. Jag kommer klarar mig, för jag är vuxen.

Men om det inte blir som jag planerat? Mina arbetskamrater kanske är värre än Djävulen och Dracula, det är inte heller självklart att jag kommer få nya vänner och kanske kommer jag att känna mig ensam i hela världen i min lilla Ikea lägenhet i den stora nya staden. Blir mitt nya liv bli så hemskt så finns det alltid ett ställe dit jag kan åka. En plats man kommer till när man kommer hem: Piteå.

JUDIT GUSTAFSSON
praktikant på info och
elev på Strömbackaskolan